

Hjorteviltplan for Nesna kommune 2019-2022

Foto: Arne-Johan Remman

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn

1. Status

1.1 Hjorteviltet i Nesna- historikk og utvikling

1.1.1 Elg

1.1.2 Rådyr

1.2 Viltforvaltningen

1.2.1 Offentlig hjorteviltforvaltning

1.2.2 Regionalt samarbeid

1.2.3 Organisering

1.2.4 Valdstruktur

1.2.5 Fellingsavgift og viltfond

1.2.6 Fallvilt

1.2.7 Jakttider

1.2.8 Kunnskapsgrunnlaget

2. Mål – forvaltning av hjortevilt

2.1 Sentralt fastsatte hovedmål

2.2 Hovedmål for forvaltning av hjorteviltet i Nesna

2.3 Delmål

2.3.1 Mål for bærekraftig forvaltning

2.3.2 Mål for regionalt samarbeid

2.3.3 Mål for organisering

2.3.4 Mål for næring/rekreasjon/forhold til allmennheten

2.3.5 Mål for forvaltning av elg

2.3.6 Mål for forvaltning av rådyr

2.4 Fellingsavgifter

2.5 Avvik fra bestandsplaner

2.6 Rapportering og bearbeiding av fellingsdata

3. Varighet og revidering

4. Vedlegg

1) Sett elg

2) Bestandsplanens innhold, jfr. rundskriv

3) Vedtekter for kommunalt viltfond i Nesna

Bakgrunn

I forskrift om forvaltning av elg, hjort og rådyr 2010 og tilhørende rundskriv av mars 2012 er det gitt føringer om at kommunene må utarbeide kommunale mål for utviklingen av hjorteviltbestandene. Slike kommunale mål skal være både målbare og etterprøvbare. De skal være realistiske og ha ei tidsramme slik at de kan evalueres i forhold til enkle kriterier. Viltet har både positive og negative konsekvenser for samfunnet. Kommunen skal balansere forskjellige hensyn og det er viktig at ulempene for jord- og skogbruk samt andre samfunnsinteresser blir holdt på et akseptabelt nivå.

Hjortevilt i Norge er elg, rådyr, hjort og villrein. I Nesna har vi elg og streifdyr av rådyr.

Nesna kommune vedtok kommunale målsettinger allerede i 2006. I 2014 ble den første kommunale hjorteviltplanen vedtatt. I planperioden er det vedtatt en felles bestandsplan for alle valdene i Nesna kommune. Bestandsplan og kommunal hjorteviltplan rulleres parallelt og varer begge i 4 år.

Kommunal hjorteviltplan

Alt hjortevilt bør forvaltes etter en plan, og derfor må kommunen gjøre vedtak om målsettingen for forvaltningen. Dette er et viktig grunnlag for den private planleggingen, og for den offentlige godkjenningen av en bestandsplan. Kommunen skal legge til rette for og stimulere jaktrettshaverne til å planlegge en god, målrettet bestandsforvaltning gjennom utarbeiding av en bestandsplan.

1. Status

1.1 Hjorteviltet i Nesna- historikk og utvikling

1.1.1 Elg

Den første jakta var i 1987 og det ble da felt 2 dyr på Nesnastranda.

Siden da er det felt 408 dyr og det felles i snitt ca. 20-25 dyr i året. De to siste årene har det vært økt avskyting for å få ned stammen og få vekk problemdyr fra bebyggelse. Nesna er en liten elgkommune med mange små eiendommer. Stammen virker forholdsvis stabil med unntak av enkelte områder som har hatt mye elg i deler av året. Det er nå etablert elgstamme i hele kommunen og det er også etablert elgvald i hele kommunen. Endel større eiendommer er ikke med i valdene på Tomma og Handnesøy. Elgen trekker i hele Nesna kommune og også mellom nabokommunene. Hugløy i Nesna er spesielt frodig og hatt en økende elgstamme til nå, det har vært problematisk. Tomma vil sannsynligvis få tilsvarende problem med mye elg. Minstearealet er på Hugløy 1000 dekar pr. elg og 3000 dekar i resten av kommunen. De to siste årene har minstearealene vært satt ned 50 % på Nesnahalvøya og på Hugløy.

1.1.2 Rådyr

Rådyr er nylig etablert i Nesna og det er noen få dyr. Vi har mildt klima, lite snø om vinteren og kommunen egner seg derfor godt til rådyr. Ingen vald etablert.

1.2 Viltforvaltningen

Hjorteviltforvaltningen er endret de siste årene. I dag er det kommunene og jaktrettshavere som har ansvaret for bestandsutviklingen. Kommunen har fått myndighet etter viltloven og jaktrettshavere har fått ansvar for den praktiske forvaltningen basert på planer og de skal handle innenfor rammer satt av det offentlige.

1.2.1 Offentlig hjorteviltforvaltning

Klima- og miljødepartementet(KMD)

KMD har som politisk organ ansvaret for regjeringens miljøpolitikk og skal legge vekt på at miljøpolitikken får ei lokal forankring, og de har ansvaret for å utarbeide årlige budsjetter.

Miljødirektoratet(MD)

MD er et utøvende og rådgivende organ underlagt departementet og har ansvar for en rekke oppgaver relatert til hjorteviltforvaltningen. Blant annet har Miljødirektoratet ansvaret for å utarbeide forskrifter og veilede henhold til disse. Direktoratet skal også kartlegge kunnskapsbehov og finansiere forskning og overvåkning.

Nordland Fylkeskommune

Fylkeskommunen har hovedansvaret på regionalt nivå, primært i rollen som tilrettelegger og koordinator. Fylkeskommunen har også en viktig rolle med å bygge opp den faglige kompetansen på lokalnivået, både hos kommunen og hos jaktrettshaverne.

Fylkesmannen i Nordland

Fylkesmannens rolle i hjorteviltforvaltningen er å være rettsikkerhetsinstans og veileder i tilknytning til klagebehandling av kommunale vedtak.

Kommunen

Kommunen skal som forvaltningsorgan ha blant annet disse oppgavene:

- Fastsette forskrift om åpning av jakt på elg, hjort og rådyr
- Fastsette forskrift om minsteareal for elg, hjort og rådyr
- Godkjenne oppretting og endring av vald
- Behandle og godkjenne bestandsplaner for vald godkjent for jakt etter elg, hjort og rådyr.
- Utstede fellingstillatelser
- Gi skadefellingstillatelser
- Håndtere fallvilt
- Forvaltning av viltfondet

1.2.2 Regionalt samarbeid

Det er opprettet viltforvaltningsråd på Helgeland i 2017. Formålet med Helgeland viltforvaltningsråd er å samarbeide om relevante kommunale viltoppgaver for å få en effektiv og helhetlig viltforvaltning og styrke den faglige kompetansen innen viltforvaltning både regionalt, kommunalt og lokalt.

1.2.3 Organisering

Allerede i målsettingene som ble vedtatt i 2006 ble det vedtatt at det skulle utarbeides bestandsplaner i Nesna kommune. Dette er viktig for å kunne gjennomføre en nødvendig, god og bestandsrettet forvaltning av hjorteviltet.

Det ble utarbeidet felles bestandsplan i Nesna kommune i 2014.

1.2.4 Valdstruktur

Nesna kommune har 5 vald. Ikke alle eiendommer er med i vald enda.

Vald	Jaktfelt	Tellende areal	Minsteareal
Nesnastranda	2	24000	3000
Strandlandet	1	8000	3000
Handnesøy	1	20000	3000
Hugløy	4	13379	1000
Tomma	1	15000	3000

1.2.5 Fellingsavgift og viltfond

Kommunene krever inn og disponerer fellingsavgift. Det kommunale viltfondet er et bundet driftfond som kommunene forvalter til viltformål. Nesna kommune har egne vedtekter.

Viltfondet skal blant annet nyttes til ettersøk av skadet vilt.

Fellingsavgifter følger høyeste sats så lenge ikke noe annet vedtas.

1.2.6 Fallvilt

Kommunene har ansvar for å ta vare på skadet hjortevilt og vilt som felles som skadedyr.

Dette er kommunens eiendom. Irregulær avgang skal meldes til hjorteviltregisteret.

Kommunen har inngått avtale med ettersøkspersonell som skal sørge for at hjortevilt som er skadet ved påkjørsel eller på annen måte må ettersøkes og om nødvendig avlives.

1.2.7 Jakttider

Jakttidene fastsettes av Miljødirektoratet gjennom egen forskrift for perioder for 5 år. Pr i dag er jakttid for elg 25.9-23.12. Rådyrjakta starter 10.8 for bukker og 25.9 for geit/kje og rådyrjakta avsluttes 23.12.

1.2.8 Kunnskapsgrunnlaget

Hjorteviltforvaltning skal være kunnskapsbasert. I forbindelse med utarbeidelse og gjennomføring av bestandsplaner i privat regi er det en forutsetning at de mål og virkemidler som utformes er, basert på eksisterende kunnskap. Dette gjelder både kunnskap om hjorteviltbestandene, leveområdet og hvordan hjorteviltet påvirker andre samfunnsinteresser lokalt.

Noen av dagens viktigste kunnskapskilder i forbindelse med planlegging av bestandsutvikling er:

- Fellingsstatistikk
- Slaktevekter
- Sett elg registreringer
- Elgtellinger
- Beiterregistreringer
- Statistikk irregulær avgang

Ingen av kildene gir eksakt kunnskap om størrelse på bestanden, men kan gi informasjon om hvordan bestand og andre forhold endres over tid.

2. Mål – forvaltning av hjortevilt

2.1 Sentralt fastsatte hovedmål

Miljødirektoratet ga i november 2009 ut strategi for forvaltning av hjortevilt. Denne strategien synliggjør hvilke utfordringer forvaltningen av hjorteviltet vil komme til å møte i årene som kommer, og hvilke overordna grep Direktoratet for naturforvaltning mener er nødvendig for å møte disse. Strategien definerer 5 konkrete mål:

1. Forvaltningen skal sikre livskraftige og sunne hjorteviltbestander, et rikt biologisk mangfold og naturens produksjon av varer og tjenester.
2. Forvaltningen skal ha bred samfunnsaksept og legitimitet.
3. Forvaltningen skal sikre samarbeid og samhandling mellom lokale, regionale og nasjonale aktører og med berørte sektorer.
4. Forvaltningen skal være basert på høy kompetanse på alle nivåer.
5. Forvaltningen skal stimulere til økt kvalitet og mangfold av opplevelser, tjenester og produkter.

Mer om denne strategien kan leses på www.hjortevilt.com. Strategiene er førende for den lokale hjorteviltforvaltning.

2.2 Hovedmål for forvaltning av hjorteviltet i Nesna

- Nesna kommune skal forvalte livskraftige hjorteviltstammer i et langsiktig perspektiv.
- Bestanden av hjortevilt skal stabiliseres innenfor et nivå som til en hver tid vurderes som bærekraftig, både i forhold til bestandens kvalitet og i forhold til virksomhet i andre samfunnssektorer.
- Forvaltning av leveområdene gjennom annen arealbruk skal sikre hjorteviltets krav til kvalitet og både lokal og regional funksjonalitet i et langsiktig tidsperspektiv.
- Stammerettet forvaltning.

Foto : Svein Midtgaard

2.3 Delmål for forvaltning av hjorteviltet i Nesna

2.3.1 Mål for bærekraftig forvaltning

Bestanden av hjortevilt skal stabiliseres innenfor et nivå som til en hver tid vurderes som bærekraftig, både i forhold til bestandens kvalitet og i forhold til virksomhet i andre samfunnssektorer.

2.3.2 Mål for regionalt samarbeid

Nesna kommune skal samarbeide med nabokommuner om hjorteviltforvaltning gjennom viltforvaltningsråd

2.3.3 Mål for organisering

Nesna kommune har som mål at alt areal skal være organisert i et felles bestandsplanområde og forvaltning av elg og rådyr skal skje i bestandsplanområdet.

Vilråd/elgforvaltningsråd

- Bestandsplanområdet skal organiseres gjennom et vilråd som har inntil 5 representanter. Alle vald skal være representert. Nesna kommune er inntil videre sekretær for rådet og kaller inn til møter. Vilrådet ble etablert vinteren 2014.
- Vilrådet oppnevner ansvarlig representant/leder for bestandsplanområdet. Det velges ny leder for hvert år. Vedkommende opptre på vegne av jaktrettshaverne overfor kommunen i saker som angår bestandsplanområdet. Når det gjelder jaktutøvelsen så er den enkelte jeger ansvarlig for den. (det har ikke lyktes å få noen til å ta ledervervet pr. 2018 og det har fungert til nå)
- Endringer i bestandsplanområdet og vald skal meldes kommunen innen 1. april før ny planperiode. Dette gjelder grenser, eiendomsforhold og valdansvarlig.
- Vilrådet organiserer og administrerer jakta i tråd med lovverk, kommunale overordna forvaltningsmål og godkjent bestandsplan.
- Skaffe best mulig grunnlag for forvaltning av elgstammen i kommunen ved innsamling av «Sett elg» data, innsamling av tenner for aldersregistrering og veiing av alle skutte dyr. Dette leveres til kommunen av de enkelte vald dersom ikke vilrådet blir enige om noe annet. «Sett elg» og slaktevekter skal legges inn av de enkelte jaktlag/vald på «sett og skutt».
- Rapportere resultat fra årets jakt til kommunen seinest 10 dager etter endt jakttid.
- De enkelte vald skal betale fellingsavgift på felte dyr til kommunen sitt viltfond. Regning blir sendt av kommunen på bakgrunn av innsendt fellingsrapport.
- Vilrådet skal gjennomføre beitetakseringer/tellinger.
- Vilrådet utarbeider bestandsplan i samsvar med overordna målsetting, dette for 4 års perioder. Frist for innsending er 1.mai i året for godkjenning.

Jaktfelt

- Hvert jaktfelt skal ha en ansvarlig leder.
- Denne skal lede og organisere jakta og se til at den går for seg på en human og forsvarlig måte i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Alle jaktfelt skal ha tilgang på ettersøkshund (for jakt på elg, hjort og rådyr), jfr. "Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst)".
- Det skal utarbeides retningslinjer for hvert jaktfelt.
- Alle jaktfelt skal hvert år, senest før jaktstart, sende kopi av ettersøksavtale eller godkjenning av ettersøkshund til valdleder.

2.3.4 Mål for næring/rekreasjon/forholdet til allmennheten

- Forvaltningen av hjortevilt skal gi muligheter for næring og rekreasjon.

- Hjorteviltstammen skal holdes på et nivå slik at det ikke går ut over skog og dyrket mark.
- Dyr skal ikke ta opphold i hager og tettbygd strøk. Slike dyr skal prioriteres i jakta.
- Det skal kunne drives annen jakt- og friluftsliv samtidig som det pågår jakt på hjortevilt.

2.3.5 Mål for forvaltning av elg

- Jakta skal representere et høydepunkt for jegere og lokalsamfunn. Jakta skal ha stor samfunnsaksept og føre lokale jakttradisjoner videre. Det skal være god spredning i kjønn og alder blant jegerne.
- Forvaltning av leveområdene gjennom annen arealbruk skal sikre hjorteviltets krav til kvalitet og både lokal og regional funksjonalitet i et langsiktig tidsperspektiv.
- Stammerettet forvaltning. Bestandsplaner skal utarbeides etter hjorteviltforskriften med tilhørende rundskriv.
- Holde produksjonen i elgstammen på omkring 0,8 kalv/ku og 1,4 kalv /kalvku.
- Ku/okseforholdet holdes på omkring 1,5.
- Kalv og åringvekter holdes stabile og bør økes i forhold til dagens nivå.
- Stabilisere elgstammen på ca. 1,6 elg pr. jegerdagsverk innen utgangen av 2022 som snitt for hele kommunen.
- Vilt påkjørsler skal holdes på dagens nivå som er lavest mulig.
- Vurdering av beitene skal skje på grunnlag av beitetaksering.
- I vald uten bestandsplan skal uttaket være minimum 40 % kalv dette over en 4 års periode.
- Elgen er utsatt for påkjørsler særlig i snørike vintre. Derfor er det viktig å regulere bestanden slik at man unngår ulykker særlig i områder med stor trafikk og evt. få forlenget jakta slik at man kan ta ut dyr i slike områder.

2.3.6 Mål for forvaltning av rådyr

Rådyrstammen er liten og uttak av hodyr skal holdes lavt. Dersom det er grunnlag for det så kan det tildeles dyr men dette vurderes hvert år i denne perioden. Det må også etableres vald for rådyr først.

2.4 Fellingsavgifter

Fellingsavgifter følger de en hver tid fastsatte rammer.

2.5 Avvik fra bestandsplaner

Vedtatt bestandsplan er en bindende avtale mellom bestandsplanområdet og kommunen. Ved planperiodens slutt skal avvik i planen, og evt. årsak rapporteres til kommunen. Dersom det i uttaket oppstår vesentlig avvik i alders- og kjønns sammensetning enn det vedtatte/planlagte, og/eller at det oppstår endringer i planens forutsetninger, kan kommunen trekke planens godkjenning tilbake, evt. ikke godkjenne ny plan.

2.6 Rapportering og bearbeiding av fellingsdata

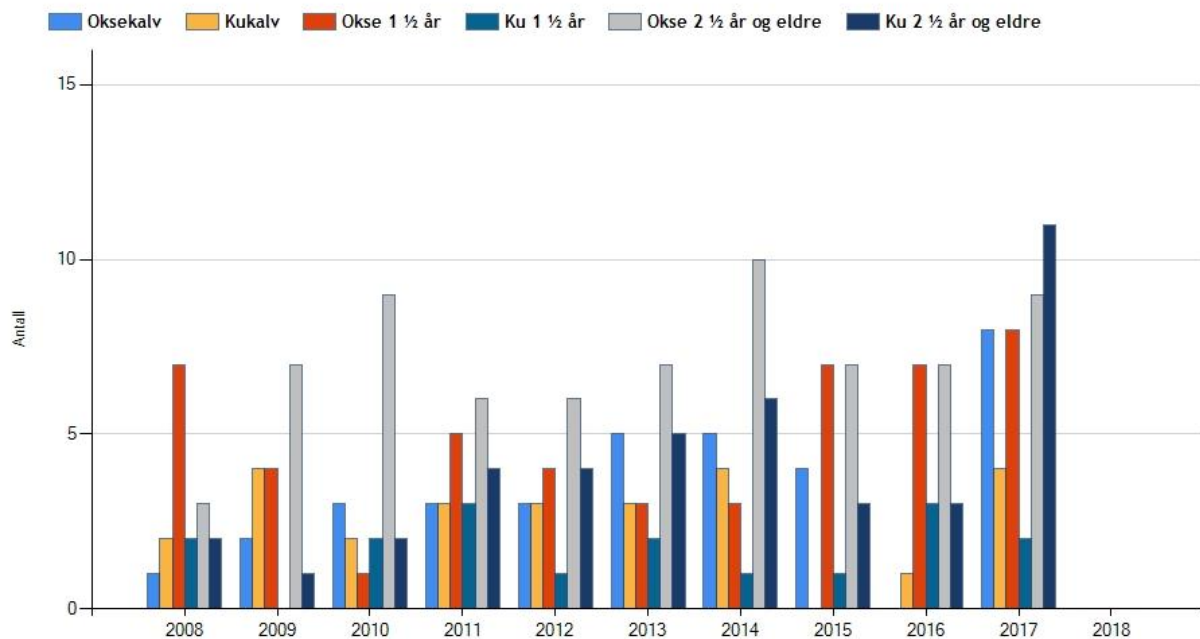
Valdene legger selv inn Sett og skutt elg. Annet materiale skal leveres snarest mulig og innen 10 dager etter jaktas slutt.

3. Varighet og revidering

Målene og retningslinjene revideres i 2023.

4. Vedlegg

1) Sett elg Fellingsstatistikk

Hva bestemmer bestandsveksten og tettheten av elg

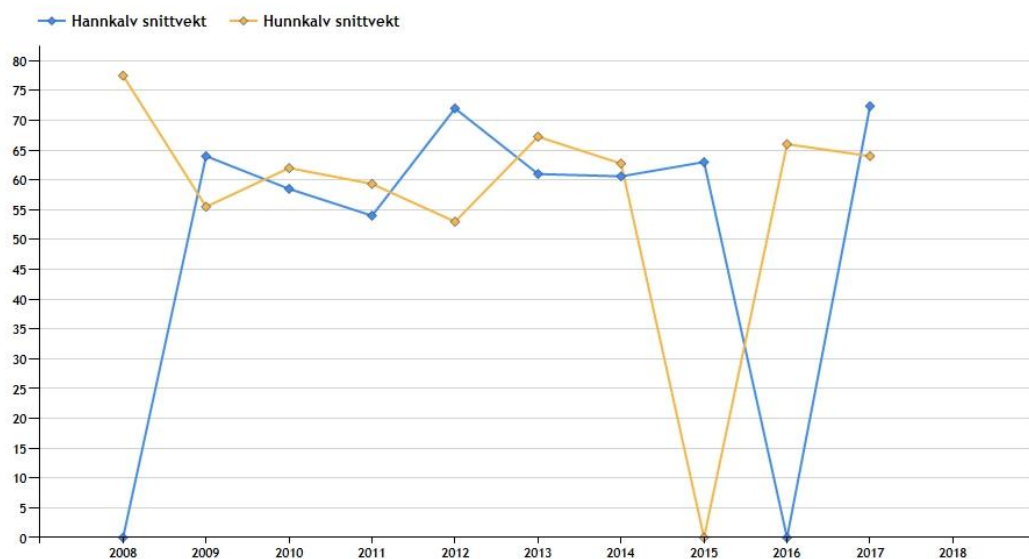
God tilgang på mat gir:

Rask vekst- tidlig kjønnsmoden- tidlig produksjon av tvillingkalver- høy overlevelse.

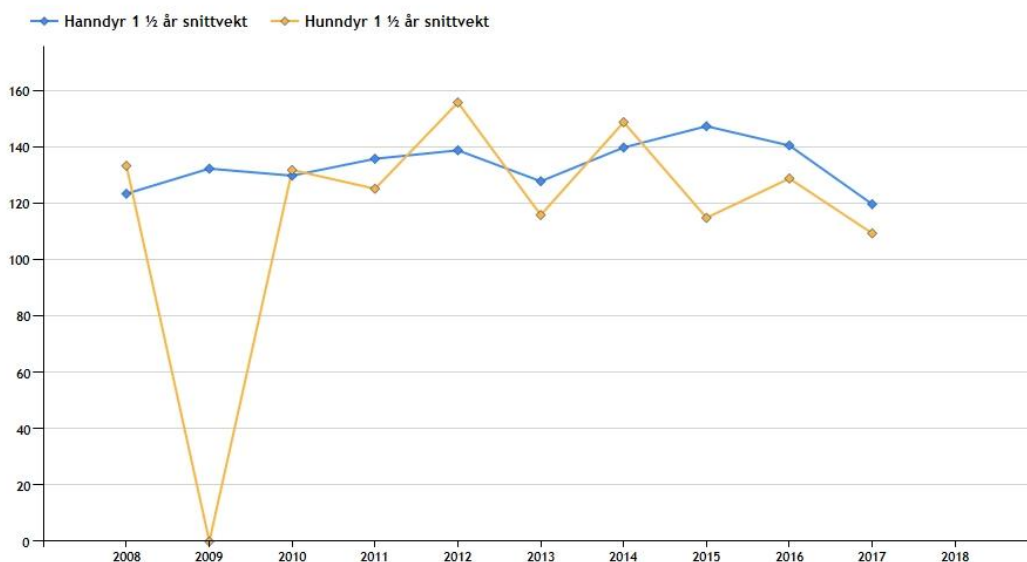
Dårligere tilgang på mat vil gi det motsatte og bestanden synker.

Mattilgang om vinteren er en minimumsfaktor som vil øke den naturlige dødeligheten (også fosterdød) ved økende tetthet. Lav kroppsvekt hos elgen skyldes i hovedsak lav tilgang på næringsrik mat om sommeren. I de fleste norske bestander vil antagelig både sommer – og vinterbeitene virke begrensende, men i varierende grad avhengig av lokale forhold.

Slaktevekter Snittvekt slaktevekt kalv Nesna

Snittvekt åringer

Snittvekt åringer har gått nedover og ligger omkring 120 kg. Dersom gjennomsnittsvektene på åringer holder seg omkring 140 kg og oppover så tyder det på gode beite- og miljøforhold.

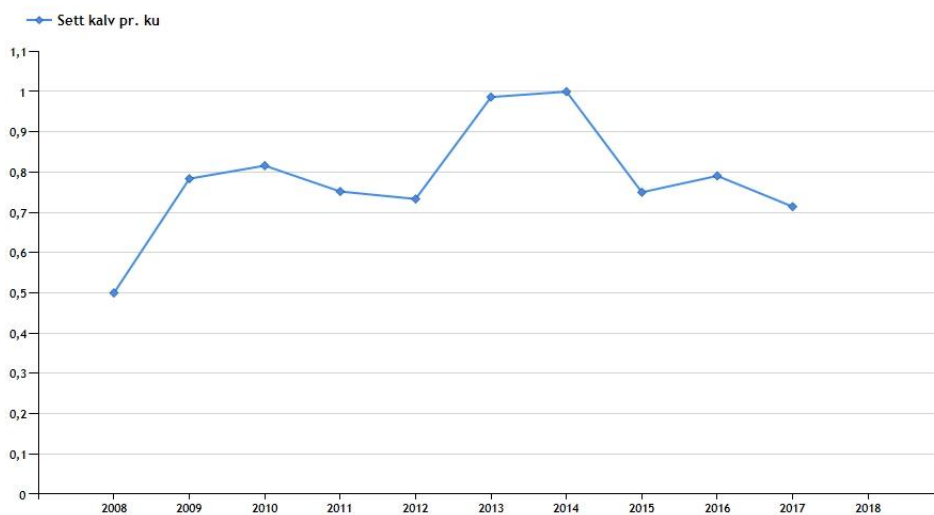
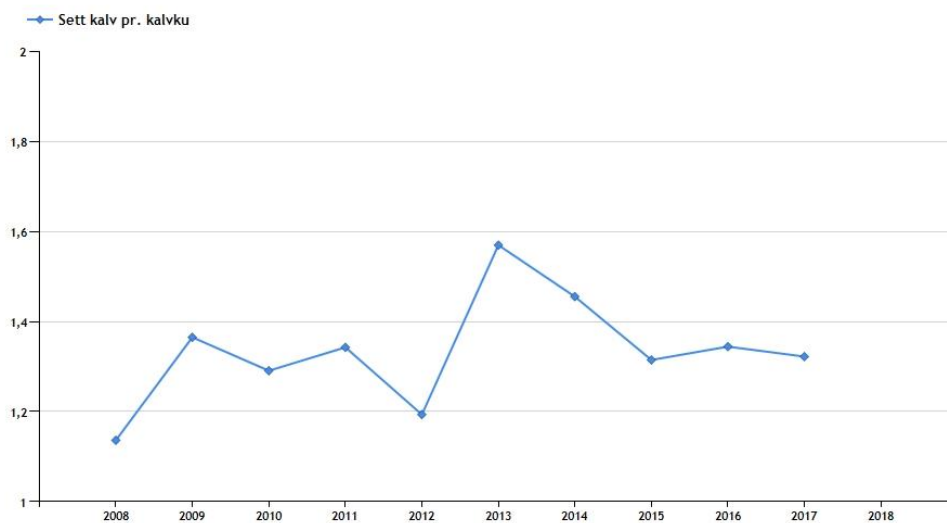
Produktivitet i bestanden

To parameter som sier noe om produktivitet i bestanden er ”sett kalv pr. kalvku” og ”kalv pr. ku”. Siden kalveproduksjonen til kyrne i stor grad er styrt av kroppstørrelsen, gir tvillingraten et mål på om det er en stor andel eldre, fullt utvikste kuer(over 3-4 år) i bestanden.

Helt unge kyr og eldre kyr kan produsere færre kalver.

Sett kalv pr. ku/kalvku

Stabilt på 1,3 de siste 3 årene.

Vekt og kalveproduksjon vil variere en god del med værforholdene. Ønsker man å vurdere utviklingen i beiten, er det viktig å få fram tendenser over flere år. En indikator på hvor god kondisjon en elgbestand er i tillegg til vekt, andel kyr som får kalv og andel kyr med

tvillinger. Relaterer man andel kyr som bærer frem kalv og tvillingraten til beiteforholdene deler man inn i gode, middels gode og dårlige beiteforhold slik:

Gode beiter : 0,75 kalv pr. ku og 1,35 kalv pr. kalvku

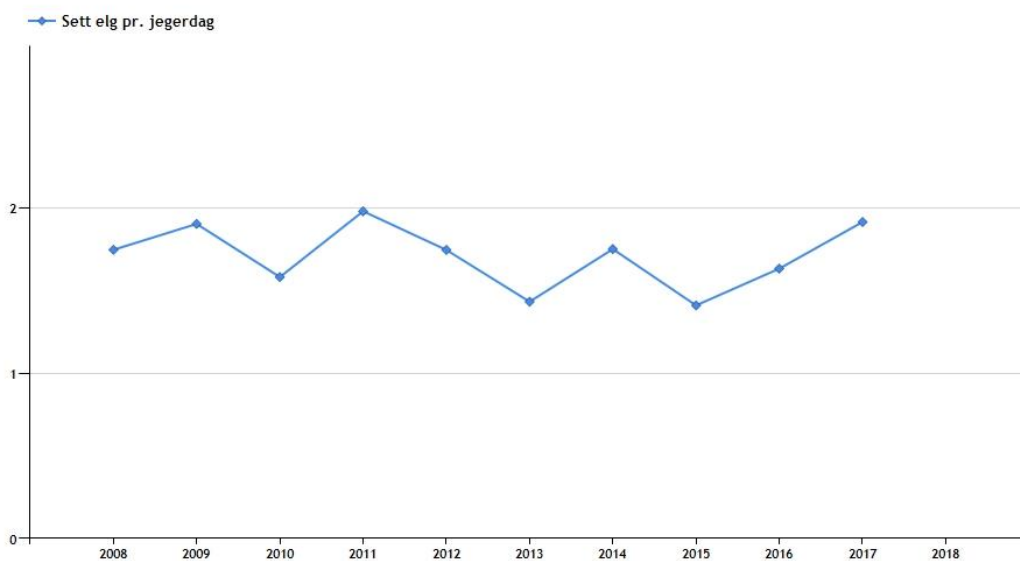
Middels gode beiter : 0,65 kalv pr. ku og 1,25 kalv pr. kalvku

Dårlige beiter : 0,55 kalv pr. ku og 1,1 kalv pr. kalvku

Gjennomsnitt for perioden 2008-2017 for Nesna viser 0,78 kalv pr. ku og 1,33 kalv pr. kalvku. Forholdsvis stabilt.

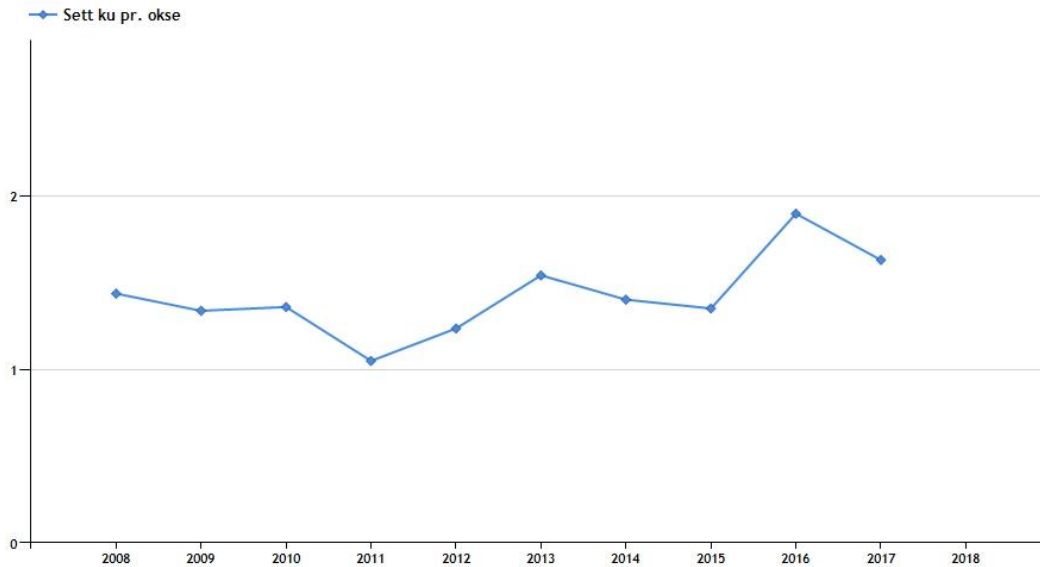
Sett elg pr. jegerdagsverk

Forholdsvis stabilt men litt økning

Forholdet mellom ku og okse i bestanden

For å sikre en bestand av store dyr er det viktig at den har riktig kjønns- og aldersstruktur. En vanlig feil er å ta ut for mange hanndyr på alle alderstrinn. Det er viktig å spare okser av alle størrelser slik at det rekrutteres nok store okser i bestanden. Samtidig bør de største kuene som produserer flere og større kalver spares.(ved stabil bestand) Uttak av hanndyr bør ligge på 55 %. I Nesna kommune er det i de siste fem årene et høyt uttak av hanndyr. Siste år økning i uttak av hodyr.

Ku/okseforholdet: Forholdstall mellom observerte kyr og okser.

Et ku/okseforhold på rundt 1,5 anses som en god indikator på en fornuftig kjønnsstruktur i elgbestanden.

2) Søknad om godkjenning av bestandsplanområde for elg og/eller hjort

Søknad om godkjenning av bestandsplanområde for jakt på elg og/eller hjort skal sendes kommunen innen 1. mai.

Søknadens innhold:

- I søknaden må det stå hvilken art(er) søknaden gjelder. Alle valdene som inngår i bestandsplanområdet må være godkjent for jakt på omsøkt art.
- Grensene skal markeres på kart i en målestokk som klart viser bestandsplanområdets grenser.
- Oversikt over valdene som inngår i avtalen. Rettighetsforholdene i alle valdene må være avklart, jf. § 13.
- Opplysninger om tellende areal for bestandsplanområdet samlet. Arealet skal regnes ut for hver enkelt viltart, og baseres på det tellende arealet som er godkjent for hvert vald.
- Vedtekter for bestandsplanområdet. Slike vedtekter bør avklare hva som bestemmes av bestandsplanområdet og hva som bestemmes av de enkelte valdene, samt interne privatrettslige reaksjonsformer overfor vald som ikke følger bestemmelser vedtatt av bestandsplanområdet. Fellesjaktavtaler kan beskrives i bestandsplanområdets vedtekter (jf. § 18).

f) En samarbeidsavtale med skriftlig samtykke fra rettighetshaverne i de enkelte valdene. Der det er flere enn én rettighetshaver i valdet er det tilstrekkelig at valdansvarlig representant forhandler og signerer på vegne av valdet dersom valdets vedtekter legger opp til dette.

g) Navn og adresse på kontaktperson som representerer bestandsplanområdet overfor den administrerende kommunen. I saker av administrativ eller organisatorisk karakter, som ikke er ansvaret til valdansvarlig representant, er det denne kontaktpersonen myndighetene henvender seg til.

3) Kommunale retningslinjer for Nesna kommunes viltfond

1. Hjemmel

Forskrift om kommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort
Fastsatt av Direktoratet for Naturforvaltning 23.mai 2001 i medhold av Lov 29.mai 1981 nr. 38 om viltet §§13,40, 43 og 48.

2. Målgruppe

Det kan tildeles midler fra viltfondet til lag, organisasjoner, for eksempel driftsplanområder og grunneierlag, samt enkeltpersoner og kommunens viltforvaltning.

3. Hvilke tiltak kan få tilskudd

- Tiltak som fremmer viltforvaltning og øker kunnskap om viltet
- Tilskudd til organisering av storvald og lokale hjorteviltutvalg
- Tilskudd til driftsplanarbeid
- Kontroll og oppsyn under jakta
- Tilrettelegging, organisering og informasjon om jakt og muligheter for jakt
- Organisering av hjortevilttelling
- Kartlegging av viltressursene/viltinteressene
- Tiltak for å forebygge skader på jord- og skogbruk.
- Tiltak som forebygger påkjørsler og trafikkskader av hjortevilt

4. Søknadsfrist

Ingen søknadsfrist

5. Krav til søknad

Søknaden skal inneholde(minimumskrav):

- Hva tiltaket går ut på
- Opplysninger om søkeren
- Investerings og finansieringsplan

- Framdriftsplan
- Hvem som er deltakere og skal utføre arbeidet.

6. Utbetaling

Tilskudd kan utbetales etter framlagt regnskapssammendrag og rapport.

7. Gjennomføring av tiltak

Frist for gjennomføring av tiltak er normalt 2 år.

8. Tilskudd

Tilskudd skal primært gis til tiltak av lokal karakter og som ikke lett kan få statstilskudd. Tilskudd kan gis med inntil 50 % av kostnadsoverslaget.

9. Ikrafttreden

Disse retningslinjene gjelder f.o.m. den dato de er vedtatt og inntil annet blir bestemt. (Retningslinjene er vedtatt av Nesna kommunestyre under sak nr 0045/04 fra møte 30.09.2004)